

Egy kis színháztörténet (1.)

A primadonna súrolta a padlót...

Gyermekfővel voltam részese a háborút követő években a szombathelyi színházi élet éledésének, alakulásának. Emlékszem színészarcokra, produciókra, s a Savaria Nagyszálló mostani, szállodai bejárata sokáig főbejáratként élt bennem, hiszen itt volt 1945-ben a színház. A színház, amelynek ma is szerelme vagyok, s nem tudom eléggé köszönni régen elhunyt apámnak, hogy annak idején kézen fogott minden vasárnap délután, s megismertetett ezzel a csodával. Ezért életem újra a hajdani előadások gyönyörűségét, amikor régi újságok, lapok, egyeb írót és szóbeli emlékek nyomán összeáll az akkor átél, de nem tudatosan megélt kép: Szombathely színházi élete, törekvései 1945-től az úgynevezett fordulat évéig, 1948-ig.

Még tankok dübörögnek az utcán, még romokban hever a fél város, de az újjáledés öröme látszik rajta: hatalmas festmények ácsolnak a romok elé, vilnykörtefűzér díszíti estéinként a várost. Ragacsos a kenyérünk, de van, s aki él, tud örülni az életnek, a szembefővő idegenének is. Április 9-én megjelenik az első újság, április 22-én megnyitja kapuit a színház...

A plakátok a nyitó előadással, a művész-cselle egy időben az is tudatják a közönséget, hogy a nagy nehézségek árán, fíradhatatlan munkával elővárszolt

színház egyelőre hetenként háromszor tart előadást, mindig fél óra kezdettel. "A másodot a Zelenay József igazgatása alatt működő társulat adta „Szombathelyen előnyösen ismert nevekkel”. De idézzük a korabeli tudósítót, hogyan is zajlott le a háború utáni legelső színházi előadás Szombathelyen?

„A Szombathelyi Városi Színház vasárnapi művészestjét telt ház nézte végig... Zelenay József színműgátonak évadot nyitó szavai után megkezdődött a műsor, amelyet a közönség meleg tetszésnyilvánítással kísért. A vendégszereplő Pethes-házaspár,

Kompóthy Gyula, Takáts Ányu, Zelenay József, Előd Irén, Zelenay Elli, Tunyogi Péter, Csáky Vilma, Sós Marika, Lázár Dező, Petrekovits László és Bánfalvi Gizike képviselték prózában, énekekben és táncban a szorosan vett színházi elemeket...”

Rózsza Ferenc karnagy húsz évvel ezelőtől így emlékezett az első színházi produkció létrejöttére:

– Alighogy fellelegeztünk, papírral betapasztottuk a bombasérült ablakokat, kiséperünk a történelket a hából, megjelent két szovjet katoná. Egy papírlapot mutattak, a nevem állt rajta. Félve, de engedelmesen követtem a két „gitáros”, egyenesen a szovjet városparancsnokságra vittek. Tolmács segítségével itt magam a parancsnok kért, hogy a rend és a nyugalom érdekében minél előbb alakítsuk meg a színházat, ó minden segítséget megad. Itt volt a Zelenay színtársulata: hozzákezdünk a munkához. A városparancsnok nemcsak fért, remek ember volt, pártolta a színházat. Felmentett bennünket például a romeltakarító munka alól, s nemegyszer kapunk ételmelet, cukrot, lisztet, zsírt, konzervet – kosárban hozták a szovjet katonák a színházba – ha nekik is volt. A parancsnok csak egyet kért: vidám, derűs darabokat jasszunk. És volt egy gyengeje, ha ott ült a nézőtérben, bármit adtunk, el kellett játszani a Kék Duna keringőt...

Rózsza Ferenc ebben az időben a színház egyik erősségével, Kompóthy Gyulával együtt lakott a Vörösmarty utcában. Mint a volt katonazenekar karnagya a színház zenekarában játszott, fia, László szintén a színházban tevékenykedett: színpadot épített, díszletet. Rózsza Ferenc szeretettel emlékezett a társulat karnagyáról. Erdélyi Patat Leórol:

– Halk, finom ember volt, kitűnő zongorista éa karnagy. Fél az olyan daraboktól, még ha operett volt is, amelyikben létezik. Ha fegyvertropogást hallott, már bűjt volna a zongora alá... Nem használta ki „helyzeti előnyét” – egy karmester szinte az élet-halál ura volt a társulatnál – a felesége kedvéért szegődött a színházhoz a hangversenypoddiáról...

Szombathely akkori portréjához tehát már hozzátartozott a színház, de az első „igazi” előadást később tartották: a Tokaji aszjú című operettet újtították fel. Csak az emlékepróbatk kellett megtartani, hiszen a társulat zöme korábban is a városban játszott. A korabeli kritika bizonyos politikai éllet írt a darabról, s próbáról, de a cikkből érezhető az a közös, lelkes akarat, amely életre hívta – szinte még ágyútűzben – a színházat. Egy hét alatt rendezhették a Kovács (ma Savaria) Szálló színháztermet, „a primadonna súrolta a padlót, a bonviván hordta hozzá a vizet...” Mert volt igény a színházra! A színeseknek a kenyeret jelentette a szűkös időkben, és szórakozni, nevetni vágyott a pincékből előbűjt, a háborút túlélt közönség. Ez határozta meg a színház műsorát is – az operettómpinget. Előszedtek a repertór-darabokat, majd a könnyű műfaját „nehezebb”, klasszikus műfaját óráz feléből válogattak.

A május elejét már együtt ünnepele a színház és a közönség a Rózsza-ligeiben rendezett népnünnepepen „árnyítottak a hangulatot” Csejtei Pista cigányzenekarával.

A kritika a politikai hangulat hullámszától, illetve egy-egy produkció kivitelezésétől függetlenül szíjja-dicsőre a bemutatókat – június 7-én a Csárdáskirálynőt 14-én a Marica grófnőt, július elején a Három a kislányt „elemt”. Közben június 17-én egy színész-jubileumot is tartottak, Bodonyi Bélaé, aki 1905-ben Szombathelyen kezdte pályafutását, s csakhamar megző a színésze, majd igazgatója lett többek között a szombathelyi társulatnak. A jubileumi műsoron megjelent Lwov ezredes, a Szövevséges Ellenőrző Bizottság szombathelyi kirendeltségének vezetője is.

A színműgáton már indulásokról ígért prózai bemutatót, amelyet mégis csak július közepén láthattott a közönség, a 13-án megjelent újság a Tiszazug premiejéről adhatott hírt: „...a függöny előtt Bata Gábor mutatott rá a darab szociális értékeire.” Aztán ismét operett, a Gólyaszantatórium s a Sýbill, amelyet az évad legjobb előadásaként említenek. A társulat augusztus 19-én, vasárnap tartotta utolsó előtti előadását, a János Vitéz szinte század eleji lelkesedéssel és kiállással. Az öthónapos évadotl egy búcsúzik az újság: „A szombathelyi ideiglenes színház kibont ablakain keresztül szabadon áramlik a levegő... a most feloszló társulat nehéz időben, mostoha körülmények között dolgozott. Megfelelő színpad, színházterem nélkül nem fejlődhetett igazán jó színvonatra, mégis közönségsiker ért el. A prózai darabok hiányoztak, s csak a végén állt össze igazán az együttes.

A tiszességes színházi hajlék megteremtése a következő évad feladata volt...

(Folytatjuk). Szakály Éva

Vas Népe 1991. július 23. 5. o.

Egy kis színháztörténet (2)

Bánk bán, vagy Csavargólány?

1945. szeptember 14-én Kőszegi Géza színtársulata kezdte meg az évadot Szombathelyen, a Kovács Szállóban. Lehár Víg özeveg című operettjével nyitottak. A negyventagú társulat külön operett és prózai részre tagolódt, s a műsorban budapesti vendégzereplőkkel operát is ígért. A zenés előadásokon 18 tagú zenekar játszott, létszámtól szűkség esetén növelték az újjáalakult szombathelyi honvéd-zenekarral. A szezon – az évadot – december 15-ig tervezték.

Az első előadás hatása volt. A Himnuszot játszották, majd a direktor a közönséget függöny előtt köszöntve kérte a támogatást. A színházvezetés szerencsésen közeledett a városhoz, megérve, hogy ha színházat akarnak játszani, a vezetőikön kívül meg kell nyernie a közönséget is. De milyen volt ez a közönség?

Szinte nem is létezett. A hajdani gazdag polgári réteget elsöpörte a háború, a zsidóság zöme koncentrációs táborokban veszett oda, a munkásság pedig „nem szokott hozzá” a színházlátogatáshoz. Az új, értő közönség kinevelésére egyik társulat sem volt képes. Nehezítette a színház dolgát az is, hogy rohamosan közeledett az infláció: a lakosság előbb élelem után nézett... A munkások megnyerésére mégis ez a társulat tette meg az első lépést. Szeptember 19-re munkás-előadást hirdetett kedvezményes helyárakkal, a Víg özeveget, egyelőre egy sorozat első darabjaként. A sorozatból ugyan nem lett semmi: csupán egy második munkáselőadást tartottak október 3-án, amikor Darvas József Szakadéknak című drámáját mutatták be.

A város közben megmozdult a kultúrház – ma Savaria Múzeum – helyreállításáért. A színtügyi bizottság elfogadta a direktor műsortervét, s egy társadalmi anketon Bata Gábor sürgette a kultúrház helyreállítását. Elmondta, hogy az országban Szombathely az egyetlen olyan város, amely semmiféle formában nem támogatja színtársulatát. Talán ezért a jogos megjegyzésért engedte el

később a város a villanyzárlát és a vigalmi adót.

Szeptember 22-től a Mosoly országát játszotta az operett-együttes, míg a prózai csoport Molnár Ferenc Ördögével kedveskedett a közönségnek szeptember 28-án. Másnap ismét az operett-társulat játszott, Körössy Tamás Aranykalászat, s a folytatás is operett: Cigányszerelem, Viktória, Cirkuszhercegnő, Lili bárónő, s az utolsó premier A legkisebb Horváth-lány. A sok giccses operettből ódzkéként üdvözlő a sajtó Zilahy darabját, a Tűzmadarat. Tulajdonképpen egyetlen szép, értékes bemutatója volt a színháznak, az október 2-án előadott Szakadék, amelyre felfigyeltek az üzemek és hivatalok is. „...Sugár László rokon-szenves tanító alakításával fogva tartotta közönségét, Kompóthy Gyula a zsírosparaszt szerepében jó, Máray Ede derűs mozzanatai tetszettek, Keresztes Zsuzsa a tanító méltó partnere, Déry Júlia parasztasszonya élethű.”

December 15-én a Csárdáskirálynővel búcsúzott a színház, amely a délutáni bevételt a Nemzeti Segélynek ajánlotta fel. Minden egyes jegybeváltás egy darab kenyert jelentett – ezúttal nemcsak a színészeknek.

A következő évad – a színházterem fűthetlensége miatt – csak 1946 májusában kezdődött – a régi társulattal. Kőszegi Géza így nyilatkozott: „Augusztus elsejéig maradunk, utána egyhavi fizetett szabadságra mennek a színészeim. Ha az őszi évadra is megkapom a kerületet, szeptemberben ismét fellépünk Szombathelyen.”

Sopronból jöttek, az ott bemutatott darabokat ígérték. Az eddigiekhez képest rangos lista: Bánk bán, Peer Gynt, Moliere Képzelt betege, Pirandello IV. Henrikje, Zilahy Lajos Fatornyok című műve szerepelt a programban, s mellette Darvas már bemutatott drámája a Szakadék. A Nemzeti Színház sikere nyomán a Viharos alkonyatot, az Őrszembereket és a Boszorkánytánc című darabokat ígérték még. S mi valósult meg belőle?

Nézünk a májusi bemutatókat: Az utolsó Verebéllyány, Marica grófnő, Nem lesznek hátlatlan (Szilágyi László operettje), Amor nem alszik (Körössy-Koppányi operettje), Érettségi (Fodor László vígjátéka), Sztambul rózsája, Vadvirág, Mit susog a fehércsillák, Madágnás Miska, Csavargólány, Badacsonyi kéknyelű... az ígért prózai darabok közül május 19-én (ezen a napon nagygyűlést tartott Szombathelyen Rákosi Mátyás) Darvas Szakadékat adták elő, május 28-án és 29-én létrejött a Pirandello bemutató is. Tarnay József rendezte a IV. Henriket, „a címszerepben uralva a színpadot”. Aránylag nagyszámú közönség lelkesedett. A kritikák az operettelőadásokról nem sok jót írnak, főleg a zenét dicsérik – és a színészeket. Turcsy Gitta kifejezetten szubrett – az egyikben... Takács Margit megfelelő énekszerephez jutott – a másikban... Az igazgató közben rimánkodik, támogatást kér a várostól, a közönségtől „Sopronba kellett mennünk egy kis kalórriadt” – védekezik az operettlaviná miatt.

Az infláció dühöng. Egy Szabad Vas megye ára 20 ezer adópengő, azaz 8 millió B pengő... július 28-án érkezik az első forintszállítvány Szombathelyre. Egy forint 200 millió adópengőért...

A július 16-i prózai bemutató, a Viharos alkonyat teljes részvétel mellett zajlott le, ezután még egy bemutatót tartottak, a Csudahajó című operettben fellépett az egész társulat, a július 31-i jutalomjáték (a Legkisebbik Horváth-lány) a Turcsy családé volt. Augusztusban tehát még játszik a színház, amely szinte szünet nélkül kezd az új évadot szeptember 6-án, újjászervezett társulattal. Kőszegi direktor így néz a legújabb évad elé: „A színesgárda nagy felkészültséggel várja a közönséget, s remélhetőleg a szombathelyiek, akiknek „színészpartolása” miatt eddig a legtöbb társulat kénytelen volt elutazni a városból, ezúttal kegyesebb lesz...”

(Folytatjuk)

Szakály Éva

Egy kis színháztörténet (3.)

Színészek beszélnek, az „ezerfejű” hallgat

Az évadnyitás a régi színház-teremben zajlott le, ugyanolyan rossz körülmények között, mint eddig. A Bál a Savoyban című operettet adták elő Erős Pál rendezésében, Czéh Gitta és Farkas Anny primadonnákkal... S mivel ebben az időben minden színész annyit ért, ahány szerepet tudott – és amilyen nagy volt a ruhatára – szélesben követték egymást a bemutatók: Gyertyafénykeringő, Két kapitány, Helyet az ifjúságnak, Csudahajó (ebben a nagy hőhóval beharangozott pécsi bonviván, Kovács Gyula lépett fel), Bubus, Pacsirta, Én és a kisöcsém, Gellérthegy kaland, Három grácia, s búcsú-előadásában a Paprikáscsirké. Közben egy szép, de a közönség részéről részvétlen előadás, Hel-tai bűjös darabja, a Néma levelete. Pedig a kritika a Ziliát alakító Molnár Editet Bajor Gizi játéka-hoz hasonlítja. A színészek biznak, csak az „ezerfejű cézár”, a közönséges hallgat.

Ez az évad minden hibájával mégis felette áll a korábbiaknak. A város pénzügyi bizottsága segít, elengedte a teremért, a villanyszámla ügyében írtak a VERM-hez (az akkori ÉDÁSZ-hoz) és szeptember 26-1 ülésén ezer forintot szavazott meg a társulat részére. Még korábban, augusztusban első osztályú kitüntetésre javasolták Kőszegi Géza színiigazgatót, mert „sikerült színészeinek megélhetését biztosítani”. A színészek pedig szinte egyégy forrtak a város lakosságával – a magánéletben. A heti két operettbemutató a kenyeret biztosította, szabadidejükben az éledő műkedvelőmozgalmat segítették rendezővel, köszttümmel, sőt még szereplő kölcsönadásával is. Ebben az évben a társulat két barátságos SZUR labdarúgómérkőzést is rendezett, s az egyikben a Turcsy család „kifejezetten szubrett” tagja olyan rekedtre kiabálta magát, hogy az augusztusi jutalomjátékban a Mária főhadnagy helyett a Fekete Pétert játszották. A másorról a helyi újság véleménye: „Egy csópp malacság, két csópp meztelenség – erre megy a műpártoló közönség!”

De hallgassuk meg a színésze-

ket – amikor nem szerepet mondanak!

Kőszegi Géza: A legnagyobb baj, hogy nincs megfelelő színházterem. Nem tudjuk elsötétíteni a nézőteret, a nappali világosság pedig illúziórömböl. Behalatszik az utca zaja is, zavarja a színeszt. A terem csupa ablak, télen nem lehet fűteni, és még

tem. Nagyon nehezen szántam rá magam, de most már nem vágyom Pestre. Annál inkább élveztem ruhatáram után...

Tunyoghy Péter bonviván: – A szombathelyi közönség régi ismerősöm, negyedszer vagyok itt, úgy jövök, mintha hazajönnék. A háború vége is itt ért. Nagy bonviván-hány van, egyedül kell betöltenem

ezért hadd idézzek kiegészítésként Czéh Gitta Jászai-díjas művészhűsz évvel ezelőtti kéréséremre írt, visszaemlékező sorából:

– A kőszegi színtársulattal 1946 augusztusában voltam Szombathelyen, amíg át nem mentünk Sopronba. Elég nehéz körülmények között a Savaria emeleti helyiségének nagyteremben játszottunk. Nekem, aki Pécsről szerződtem ez olyan szokatlan volt, hogy el is akartam menni, de hála Erős Pálnak – ő is a Dérnyé Színház vezető színésze volt húsz évvel ezelőtt – maradtam. Ő szinte éjjel-nappal dolgozott, hogy egy előadást össze tudjon hozni, s egységes gárdát kovácsolni a különböző tájakról összeverődött színészekből. A Néma levelete és a Bál a Savoyban volt a két induló darabunk gyér látogatottság mellett. Pali akkor olyan embereket akart behozni a nézőtérre, akik nem voltak korábban színházjárók. Kitalálta mindenkit megelőzve az Elmunkás kitüntetést. Safrankó Emánuel főispán segítségével minden üzből a legjobb teljesítményt elért dolgozót meghívtuk az előadásainkra, amely előtt név szerint szólítva, egy-egy csokor virággal én köszöntöttem őket.

Az új évadot már más társulat kezdte.

(folytatjuk)
Szakály Éva

A Vida Artur tervezte Kovács Szálló, ma Savaria Nagyszálló, ahol a télidőben először kapott helyet a háború után a színház.

ezért a teremért is mennyit kell harcolni! Talán ez volt az oka, hogy a közönség nem támogott bennünket jó darabig kellőképp. Itt minden évadban előről kell kezdeni, újra meg kell hódítani a közönséget, ezzel eltelik az első két-három hét... Most jutottunk el addig, hogy megélhetésünk biztosítva van...

Kompóthy Gyula: Majdnem minden este a színpadon vagyok, mondanivalómat szerepeimen keresztül mondom el. Szeretek dolgozni, szépet nyújtani...

Takács Margit (a társulat ünnepeit primadonnája): Természetesen a klasszikus operettet szeretem legjobban, mert ezekben van alkalmam énekelni, s a szombathelyi közönség is ebben lát szívesen. A színiiskola mellett a Zeneakadémián tanultam énekelni, az operába készültem, de anyagi okok miatt abba kellett hagynom a tanulást, vidékre jöt-

tem a szerepkört, egy darab kivételével valamennyiben játszom...

A riport sok mindent elárul a színészekről, a korról. Éppen

A Savaria Múzeum, a színház második játszási helye.

Vas Népe 1991. július 25. 5. o.

1947

SVAROSI SZÍNHÁZ

SZOMBATHELY 1947.

IGAZGATÓ:

HORVÁTH GYULA

1947. szeptember hó. 16-án, kedden este 7 órakor.
1947. szeptember hó 17-én, szerdán este 7 órakor.

MEGNYITÓ DISZELŐADÁS

- I. Himnusz éneklé a társulat tagjai
- II. Megnyitó beszédet mond: Horváth Gyula
- III. Nyitány játssza a színházi zenekar

MADÁCH

halhatatlan drámai költeménye

AZ EMBER TRAGÉDIÁJA

Rendező: Horváth Gyula.

12 képbén 3 felvonásban. Erkel Ferenc eredeti zenéjével.

Karnagy: Bogyoni Géza.

SZEMÉLYEK:

ÉVA: Tihanyi Zsuzsa		ADAM: Kozma Andor		LUCIFER: Dekány János	
Az UR — — — — —	— — — — —	II. a népből — — — — —	— — — — —	III. boszorkány — — — — —	— — — — —
Gábor főangyal — — — — —	Páltasy Tibor	III. a népből — — — — —	Kassza István	IV. boszorkány — — — — —	Kövecses Irén
Mihály főangyal — — — — —	Kassai Gyula	Iső demagóg — — — — —	Táncos Tibor	V. boszorkány — — — — —	Kocsis Ilonka
Rafael főangyal — — — — —	Lengyel András	II. demagóg — — — — —	Hajer János	VI. boszorkány — — — — —	Hegy Érszi
I. angyal — — — — —	Galambos Gaby	A népből — — — — —	Gáspár Jenő	VII. boszorkány — — — — —	Kürtösné
II. angyal — — — — —	Kováry Vera	Crispos — — — — —	Marosi Géza	VIII. boszorkány — — — — —	Kocsis Irén
III. angyal — — — — —	Csordás Vali	Theresites — — — — —	Kürti Kálmán	Rudolf — — — — —	Marosi Géza
IV. angyal — — — — —	Bocskai Gizella	Iső polgár — — — — —	Kürtös Xavér	I. udvaronc — — — — —	Fehér György
V. angyal — — — — —	Farkas Amoy	Iřák polgár — — — — —	— — — — —	II. udvaronc — — — — —	Lengyel András
VI. angyal — — — — —	Hódosy Mária	A halál nemője — — — — —	Kövecses Irén	III. udvaronc — — — — —	Palotay László
VII. angyal — — — — —	Kovács Ili	Catulus — — — — —	Lengyel András	IV. udvaronc — — — — —	Kemenessy Zoltán
VIII. angyal — — — — —	Pintér, Ilona	Hippia — — — — —	Tótyi Irén	A tiszt — — — — —	Kassay Gyula
IX. angyal — — — — —	Hegy Érszi	Cluvia — — — — —	Kováry Vera	Egy anaculotte — — — — —	Kulcsár László
X. angyal — — — — —	Karácsonyi Magda	PÉTER apostol — — — — —	Horváth Gyula	A marpus — — — — —	Táncos Tibor
XI. angyal — — — — —	— — — — —	I. gladiátor — — — — —	Jánoki Sándor	Saint-Just — — — — —	Kuthy József
XIII. angyal — — — — —	Fehér Livia	II. gladiátor — — — — —	Gáspár Jenő	Robespierre — — — — —	Fehér György
XIII. angyal — — — — —	Kövecses Irén	I. polgár — — — — —	Ray Pál	Tudós — — — — —	Horváth Gyula
XIV. angyal — — — — —	Kocsis Ica	II. polgár — — — — —	Tihanyi Sándor	A föld szellemek szava — — — — —	Kortya Sándor
XV. angyal — — — — —	Kárpáti Klári	III. polgár — — — — —	Hidvégi Lajos	Az aggasztán — — — — —	Marosi Géza
XVI. angyal — — — — —	Kátay Vanda	IV. polgár — — — — —	Köcsessy Antal	Luther — — — — —	Jánoki Sándor
Cseréb — — — — —	Szabó Ilona	Patriarcha — — — — —	Kürthy Kálmán	Cassius — — — — —	Lengyel András
A föld szellemek szava — — — — —	Páltasi Tibor	Egy agg eretnek — — — — —	Kassay Zoltán	Plató — — — — —	Hidvégi Lajos
A rabuzsola — — — — —	Lengyel András	A barát — — — — —	Kürtös Xavér	Michel-Angelo — — — — —	Dekány János
I. felügyelő — — — — —	Major Pál	Helene — — — — —	Kárpáti Klári	I. gyermek — — — — —	Botinger Vera
II. felügyelő — — — — —	Dekány János	A esontváz — — — — —	Ray Pál	II. gyermek — — — — —	Kovács Karsai
Kimon — — — — —	Fehér László	I. boszorkány — — — — —	Szűts Vilma	Az ösztímő — — — — —	Fehér György
I. a népből — — — — —	Ray Pál	II. boszorkány — — — — —	Galambos Gaby		

Csak telt házzal lehet állandó

A községi társulat Hajdúszoboszlóra ment, helyette Névény László és színtársulata kezdte meg az évadot 1947 júliusában – mellesleg Mosonmagyaróváron is felléptek. De a vasi megyeszékhely nem maradt teljesen műsor nélkül a júliusig tartó ropke szünetben sem. A helyi műkedvelőkön kívül a Szabad Nép irodalmi estjén a Nemzeti Színházból Tökés Anna és Gyarmathy Anikó, az Operaházból Laczkó Mária, Virágos Mihály és Muse Péter zongoraművész neve szerepel az erre beharangozó cikkben, valamint Tátrai Vilmos hegedűművész és Orkény Istváné. A nagy érdeklődéssel várt, július 1-jei esten a Kovács Szállóban Tökés helyett Péchy Blanka, Tátrai helyett Radnai Gábor jött, de az est nagy sikert aratott.

Közben a kultusz tárca az 1947/48. évi költségvetésből többszáz ezer forintos szubvenციót ígér az öt legnagyobb vidéki színháznak, így az igazgatók már szerződéskötelezők gazdálkodhattak emberrel, műsossal. Az állam mindezért több prózai darab előadását kéri.

A Névény társulat a „gondjaira” bízott, Győr, Sopron, Szombathely közül a kedvezőtlen teremszervezés miatt nyári állomáshelytől bennünket választott, s július 1-jével megérkezett Szombathelyre. Korábban már benyújtották a műsorgetvet a Szombathelyi Színházi Bizottságnak, amely ezt Németh Ist-

ván polgármesterrel az élen el is fogadta.

Július 13-án nyitottak a Janikával, a címszerepben Turay Idával a Savaria Múzeum dísztermében. „A magyar filmek ünnepeit naivája szívvel-lélekkel és minden idegszállal játszott.” A színház műsora ezután hullámzó volt, fme, a kritikák tükréből: július 18. Törtétek. „Az évadnyitást óta először éreztük magunkat fenntartás nélkül színházban. A téma időszerű, anélkül, hogy a propaganda legcsekélyebb jegye is keserítene a szájzínüket. Kovács Károly uralta a színpadot, játéka élmény volt. Simor Erzsé, a darabbéli lánya nemcsak a saját fényében pompázó csecsebecse volt a színpadon, hanem láttuk megcsillanni a fémjelzést, a drágakő belső tüzeit is. A két vendégszerelő magával ragadta az együttest... a közönség részéről nagyobb lehetett volna az érdeklődés.” Július 20. „Körössy Zoltán Szombathelyen már sokszor lejátszott Trafikus Erzsé című ügynevezett operettje nem volt szerencsés műsorválasztás. A szerző több évadban játszott a kultúrház dobogóján s mindenki tudja, hogy igénye nem terjed túl egy saját testére szabott szerep megírásánál, legfeljebb még Olty Babára gondolt egy kicsit. Így a semmiből nagy művészet volt valamit csinálni...” stb.

A társulat teljesítménye hullámzó, akár a közönség részvétele, hullámlázik a kritika hangvé-

tele is. „Szégyelltem magam a város kultúrközönsége nevében”, illetve „A röhgés is valami, a kritikus meg pukkadjon meg, ahol van.” A színház főleg mennyiséget produkál, tíz nap alatt – nyolc bemutatót tart, s már a jutalomjátékok idején jeleztek, hogy végleg megválnak a városától. Az új évadra ugyanis

Horváth Gyula kapta meg 22 színgazgatóval együtt a megígért állami támogatást, Szombathely-Győr-Sopron elsőrangú színikerület lett. Az állam a vidéki színjátszás megújítása érdekében a 32 vidéki társulatot huszonkettőre csökkentette, az országot több színikerületre bontotta, s működést kapott olyan társulat is, amely a megyeszékhelyen kívül az egész megyében játszhatott.

A vidéki színész a rossz műsorpolitika ellenére a kultúra

munkása volt. Havi jövedelme általában ötszáz forint, ebből kellett eltartania magát, előteremteni a festéket, a ruhátart. A színésznőkben nem volt semmi nagyvilági, olyanok voltak, mint „bármely polgárrszony” – csak egy kicsit többet dolgoztak. Naponta délig próba, aztán szerepretanulás, ruhavarrás, alakítás, vasalás, este fellépés. Szerényen éltek, vendéglőben étkeztek, de a vacsorát rendszerint otthon, maguk főzték, vagy vajas kenyereket zöldséppaprikával. Mindannyian abban bíztak, hogy a hároméves terv jólétet terem...

A színház akkori játszási helyén, a Savaria Múzeumban Szakonyi Lászlók látták el a gondnoki teendőket. Húsz évvel ezelőtt így emlékeztek vissza ezekre az időkre:

– A díszleteket a helyszínen, a ruhátárban és az előtérben festették. A park felőli bejárat-hoz egy kis fából tákoltt pénzárrosfülkét állítottak, ott árultam a jegyeket – mondta Szakonyiné. – Az öltözőket az emeleten találhattuk.

A Névény társulat két hónapig vendégszerepelt Szombathelyen, közvetlen kapcsolatot ezért nem tudott kiépíteni a várossal, nem hagyott nagyobb nyomot kulturális életében, hiszen ennek a színgazgatónak is az volt a legnagyobb gondja, hogy biztosítsa színészei megélhetését.

(Folytatjuk)

Szakály Éva

Vas Népe 1991. július 26. 5. o.

DUNÁNTULI NÉPSZINHÁZ

A MUZEUMBAN

OFFENBACH: VIGOPERA EST

Április 28-án Pénteken este 7-kor	Április 29-én Szombaton este 7-kor	Április 30-án Vasárnap délután 4-kor	Április 30-án Vasárnap este 7-kor
---	--	--	---

Színre kerül:

Eljegyzés lámpafénynél és Tortunio-dala

1950

Vasmegye nyomda Szombathely 1070

Bulla és a malackörítés

Az 1947. szeptemberében kezdődő új színházi évadot érzékeny vesztesség érte még indulása előtt: kifosztották a színházi kelléktárat szállító vagont, a kár ötvenezer forint. A legértékesebb darabokat vitték el, köztük Horváth Gyula igazgató és a szubrett magánruhátárárt – már ez is több ezer forintos kárt jelentett. De elűnt az ember tragédiája, az Új isten Thébában című darabok kosztüműtára is. A nyomozást megindították, de a tettest nem találták.

Szombathely város nemzeti bizottsága szeretettel és komolyan fogadta – talán most első ízben kellően segítve is – a társulatot, s felhívást intézett a közönséghez: „Háláljuk meg az igazi kulturmunkát!” És megérkezett az első, ígért 200 ezer forintos állami támogatás is. A nyitás mégsem volt olyan egyszerű – csak ügyvel-bajjal tudtak összehozni például 320 széklet. A

szeptember 16-i nyitól előadásán Safrankó Emánuel főispánnal az élen megjelentek a hatóságok képviselői: Az ember tragédiáját játszották. Az operett-együttes bemutatkozása is kitűnően sikerült, a Kék Dunát adták. A társulat jól startolt. Következő előadása ösbemutató volt, ritka színházi élmény, Steinbeck Ege-rek és emberek-je. A szeptember 28-i Kaméliás hölgy bemutatója pedig a kéthetes „színiévad” legfőbb sikerű estje. A Gül-baba, A mosoly országa, a Primavera, az Éva, a Színarany, a Luxemburg grófia, a Sybill, a Kaland (Márai Sándor Pesten is nagy sikerrel futó darabja), a Holland menyecske és a Tokaji aszú után a búcsúelőadás a Cigánybáró volt.

A következő évadot is az eddig legsikeresebb Horváth társulat nyitotta, amely december 24-én, 25-én és 27-én a Tacsót, szil-

veszterkor pedig a Nem leszek hálátlan című darabot vendégszereplésként játszott, hogy az ünnepekben se maradjon műsor nélkül a város.

Az 1948-as esztendőn meglátott, hogy egy társulatnak három várost kell ellátnia, Szombathely nem szűkölködött rendezvényekben, gondoskodtak erről a szabadszínház és több fővárosi produkció. A szilveszteri műsort kevesen nézték meg, de a február 25-i Traviata előadást – amelyet a Szaléziában játszottak a Magyar Operaház művészei a MÁV szimfonikusokkal közösen, a Alfred Jány József énekelte – fontos kulturpolitikai eseményként üdvözlük.

Közben kitört egy kis botrány: Szombathelyt a másodosztályú szinkertületbe sorolták. Most aktivizálja magát a város: tiltakoztak a pártok, az üzemek, a színházszók, a sajtó, a polgármes-

ter „Szombathely nem nyugszik bele, hogy színházkultúráját lesúlylyesszék!” A kultuszminiszter, Ortutay Gyula végül is elfogadja a város érveit, s Győrrel ismét egy osztályba sorolta, csak Sopron esett ki a „hármasszögbe”.

Ne hagyjuk ki május elsejét, egy botrányos előadást, amelyről a korabeli sajtó „Bulla és a malackörítés” címmel ír: „A prólóg még nem mondott semmit, de sejteni már sokat engedett. Aztán megjelent csásos mosollyal Zádor Mária gramofon és rádióénekes, akit a hatodik sorban csak nyaktekerés árán lehetett hallani. De jobb is, mert a hátrébb ülők legalább nem hallhatták az ocsmány célszók-kal megrakott kuplékat. Aztán Bulla Elma következett. Őt nem kell felfedezni, de az Egyszer az életben mondavacsinnál problémája annyira távol áll az életől,

hogya a taps kizárólag személynek szólt. A tíz perc szünetnek mindenki örült. Szünet után a bőringesch, árvalányhajas, tschizmás fékomadta Gorup Adrienne pattant a színpadra, s elharsogta fennhangon, hogy a fuszulyka szára, meg hogy egy rózsaszál szebben beszél... Hangja nincs hozzá, az éneklésre pedig nem kényszerítette senki. Az ő lelken szárad. Egy tánc után Bulla következett, aki mindedig megtartotta méltóságát, nem alacsonyodott le, annál meglepőbb volt, amikor két románcának mondanivalóját inkább kacér szemhunyorítással adta tudomá-

sul a közönségnek, mint az emberi nyelv szaván. A silány versikék lokálba, de nem a szombathelyi színpadra valók. A Horváth színtársulat tagjai egy jelenetet adtak elő, utána megint Bulla libbent elő, mint a bombatámadáskor meghalt kisgyermek édesanyja. Átkot szórt a háborúra, de tudott nagylelkű is lenni: bocsáss meg nekik Isten, hiszen nem tudták, hogy mit cselekszenek!... Csak egyet sajnálunk: a Szenes Iván féle malackodások és a Latabár-est tapasztalatai után nem intettük óva a közönséget...”

(Folytatjuk)

Szakály Éva

Vas Népe 1991. július 27. 5. o.

Kovács Nagyszálloda, 1920-as évek

Városi Színház

A Múzeum Kulturtermében

Igazgató: Horváth Gyula

Szenzációk műsora!

1948 június hó 7-én, hétfőn este 8 órakor

Az utolsó évtized leghatalmasabb sikere!

MÉLYEK A GYÖKEREK

Színmű 3 felvonásban.

1948 június hó 8-án, kedden este 8 órakor

Remek muzsika! **Pompás jelmezek és új diszletek!**

Rengeteg ének és tánc!

ERDÉSZLÁNY

Énekes táncos nagyoperett 3 felvonásban.

1948 június hó 9-én, szerdán este 8 órakor

Ketten egy jeggyel! Egy jegyet fizet, kettőt kap.

Kálmán Imre remek muzsikája

CSÁRDÁSKIRÁLYNŐ

1948

Énekes táncos operett 3 felvonásban.

1948 június hó 10-én, csütörtökön este 8 órakor

Ketten egy jeggyel! 1 jegyet fizet, kettőt kap.

A „Nemzeti Színház” nagy slágere

BOLOND ÁSVAYNÉ

Színmű 3 felvonásban.

Jegyek az összes előadásra előre válthatók a színházi pénztárnál.

Szabó Vasnégyes Nyomdévállalat, Szombathely

Egy kis színháztrénelem (6.)

Sárdy berekedt, Tolnay nyilatkozik

Nem kellett ennek az első osztályért hacoló színkerületnek sem a próza, sem az operett! Az akkor negyven ezer lakosú város esténként még azt a háromszáz ülőhelyt sem tudta elfoglalni, amely a nézőtérben volt. Pedig ismét megszervezték a dolgozók bérletét, amelyért már csak öt forint megváltást kellett fizetnie tulajdonosának, de a szervezők ezt is elhárították pingpongversenyekekre és egyebekre hivatkozva.

Sokszor délután és este is játszott a színház, rendszerint más-más darabot. Igazán eseményszámba az 1948. július 20-án játszott orosz kérdés című Szimonov darab ment Kürtös Xavér rendezésében, ünnepi díszelőadáson mutatták be. Győrben és Sopronban is ez volt az évad nagy prózai sikere. Szombathelyen viszont a június 22-i szabadteri premier, a Cigánybáró. A színház a szombat esti előadásra Sárdy János fellépését ígérte, aki ugyan „még nem határozta meg műsorát, s így nem tudni, hogy önálló számmal lép-e fel, vagy beilleszkedik a társulatba?” – de elfogadta a meghívást. Kétszáz forintért vállalta a vendégszereplést, az előadás mégis elmaradt. Sárdy nem jött, állítólag berekedt, s a színházi titkár kétségbeesett telefonjaira felesége kijelentette, hogy a férje hangja nemzeti

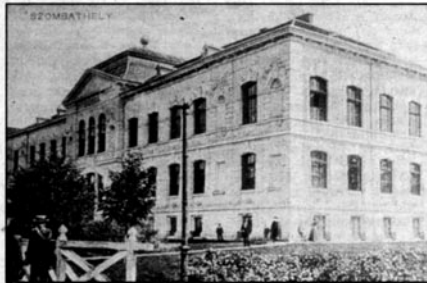
kincs, nem érdemes vidékért kockáztatni... Sárdyt az igazgató beperelte, s azon az estén a Bál a Savoyban adták.

Júliusra már „bemelegedett” a közönség, igaz, a színház búcsúelőadásai kitűnő újdonságokkal és reprimékkel kedveskedtek. Július 1-jén Vajda Carrick világsikerű vígjátékát, a Szeretlem vásárát játszották, másodikán munkáseelőadáson ugyanezt 1, 2, 3 forintos helyárakkal. Színpad került még az Egerek és emberek, s volt a pesti Kabareának egy vendégjátéka: Komlós Vilmos, Herceg Jenő, Ascher Oszkár, Balogh Erzsébet, alakított Csehov, Karinthy, Nőti és Kellér darabjaiban.

Vége a szezonnak, Szombathely végre gondol a következő

re: 19 ezer forintot szavaztak meg a kultúrház olaszországi, angolai és ausztráliai vendégszereplése előtt búcsúhangversenyt ad az Aréna kertben (ma óvoda), kedvezményes helyárakkal, hogy mind több dolgozó jegyet válthasson. Még július végén a városban szerepel Tolnay Klári, a Vígszínház művésznője, újabban társigazgatója. Így nyilatkozott a szombathelyiekről: „A vidéki színészek helyzete nehéz. Egy-két próbával, kellek nélkül, kenyérgondokkal küszködve nap-nap után más előadást kell játszaniok. Szombathelyen hálás közönség van. Első ízben járok itt, de szívesen jönnek még. A színészekkel élvezet játszani, egytől-egyik kitűnőek.”

Ennek az interjúnak az alapján

reménykedtek a szombathelyiek, hogy a Budapesti Vígszínház augusztusi szezonzárása után bemutatja itt is a Bébi Hamilt – erre azonban hiába vártak.

A színház ismét elvonult, s békén hagyták a várost a harknizók is. Novemberben a szabad-színháztörzsként tartott nagysikerű előadást a később híressé vált, de akkor nagyon ledorongolt Mézeskalácsot mutatták be. Karácsonykor és szilveszterkor még egy-egy előadás erejéig visszatért a Horváth társulat, a Mosoly országát, a Pymalíont és a Gyertyafényélmény című vígoperettet adták elő Borvető János vendégszereplésével, 2-8 forintos helyárak mellett.

Mindezekért volt csupán vendégszereplő, átutazó szegény idegen Szombathelyen a színház. Ezért rekedt meg a közizlés a kommersznél, ezért nehéz szervezni mindmáig közönséget egy-egy komoly előadásra. Hízen világos: színház, állandó együttes nélkül nem alakulhat ki igazi színházi légkör, és lelkes, érto közönség sem.

„Az igény a színházra megvan, hozzákedzeni, megvalósítani a régi álmokat még ma sem késő...” – írta húsz évvel ezelőtt.

És most?

(Vége.)

Szakály Éva

Vas Népe 1991. július 29. 5. o.

Megkezdí előadásait a Dunántúli Népszínház

A tavalyi színházi idény befejeztével az egész ország nagy örömmel üdvözölte a színházak átszervezésére vonatkozó intézkedéseket. A vidék színházkedvelő közönségének ugyanis kevés része volt előadásokban és amikor egy-egy társulat megérkezett, legtöbbször nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket. Még tavaly is sok vitára adott okot a Horváth-színház szereplése, amelyik nem akarta belátni, hogy az üres nézőtér oka legtöbbször a műsoron szereplő poros, bárgyú operett, vagy nivótlan, izléstelen vígjáték volt.

Az új színházi idény beindulásakor azonnal meglátszott, milyen gyökeres változást hozott az átszervezés. A vidéki színházak műsorpólitikája viszszatükrözte azt a változást, mely dolgozó népünk kultúrigényében végbement. Fokozott várakozás előzte meg tehát a Dunántúli Népszínház érkezését, melynek körzetébe Szombathely is tartozik.

A színház társulat április 21-én

kezdí meg előadássorozatot városunkban. A megnyitó előadászon Moliere: „Tartuffe” című, világhírű vígjátéka szerepel, mely a nagy író egyik legremekkebb műve. Ezt a darabot követik majd az operett — színvonalas, haladószellemű operett —, továbbá prózai előadások, melyek során a fővárosban nagy sikerrel játszott szovjet és magyar művek kerülnek bemutatásra. A színház hetenként többször a vidéket is felkeresi.

A jegyek áránál is változás mutatkozik, *a legdrágább hely ára ugyanis öt forint lesz.* Üzemek részére külön kedvezményt biztosít a társulat vezetősége, amennyiben az üzemi dolgozók előre megváltott jegyeikért csak félárat fizetnek.

Az új színházpólitika, mely legmesszebbmenően a dolgozók igényeit kívánja kielégíteni, megérdemli városunk közönségének nagyfokú érdeklődését, azt, hogy műsorukat állandóan felt házak előtt játszassák.

Péntek, 1950. április 14.

5

KAMARA VARIETÉ

V E N D É G J Á T É K A

1955. OKTÓBER 24-ÉN, HÉTFŐN FEL 6 ÉS FEL 9 ORAKOR

Szombathelyi Múzeumban

HUMOR A NAPIRENDEEN

Vidám varieté műsor két részben
FELLÉPNEK:

BILICSI TIVADAR

„A jó pont” című bohózatban és teljesen új magánszámokkal

KRENCSEI

MARIANNE

a „LILIOMFI” című film háttérjáték vendéglátás

GLÓRIA és ARGOS

plasztikus emelő szám

DARVAS

IVÁN

a „GÁZOLÁS” című film háttérjáték vendéglátás

FARAGÓ ÁKOS

gyorsrajzoló, karikatúrista

GENA PRUSS

lengyel-francia szanzonénekesnő

MÁTRAI GYÖRGY

TIHANYI MAGDA

ANTALFFY JÓZSEF

SEREGÉLY FIVÉREK

zenehumoristák 25 hangszerezen

2 DANIELLY

? ES A TÁNCOLÓ BABA ?

KONTRÁL:

KOVÁCS TIBOR

LYTTON zsonglőr

AZ ÉGŐ FÁKLYÁKKAL

Zene: Komlós—Lantos

Rendező: Gál Dezső

IEGYEK kaphatók: a Múzeumban Szakonvinál

TIZ ÉVE DÉRYNÉ NYOMDOKAIN

Négyen a Faluszínház jubileumáról

Tízéves az Állami Déryné Színház. Egy évtizede, hogy eldugott kis falukban is felcsendült Móricz Zsigmond, Mikszáth Kálmán, Katona József és Gárdonyi Géza, Shakespeare, Molière szava. Tíz esztendeje járják az országot a színház társulatai, hogy egy-egy igazi színházi élménnyel ajándékozzák meg a falu közönségét. Hosszú út, sok ezer kilométer, rengeteg kudarc és siker árán jutott el a színház a jubileumhoz. Hogyan emlékeznek a múltira azok az emberek, akik végigküzdötték ezt az évtizedet? Erről beszélgetünk a színház négy tagjával: Szántó Margittal, Patai Katóval, Berényi Ottóval és Novotny Pállal.

— Amikor 1949 májusában elindultunk egy „kultúrautónak” csúfolt teherautón, hogy a tömegszervezetek rendezésében műsort adjunk falun, egy két szemű, gondör hajú kislány sirt utánam — kezdi az emlékezést Patai Kató, a színház karmestere. — Ma ez a kislány egyetemista, s hol van már a nyitott teherautó?!

Pedig ez volt az indulás. Egy gépkocsi: néhány ember, tangóharmonika, és egy vetítógép. Amíg egyik faluban színházi előadás folyt, addig a szomszéd községben mozielőadást tartott a gépkocsivezető. Mit játszottak? Egy-felvonásosakat. A Bánk bán: szemelvényeket a drámból és az operából. S milyen körülmények között!

— Akkor már hat hónapja játszottunk olyan helyeken, ahol csak hírből ismerték a villanyt — mondja Patai Kató. — Emlékszem, február volt, s az egyik tanynán nyitott gépészben, dekoltált ruhában énekelte a színésznő a hordókból és ping-pong asztalokból rögtönzött színpadon. Mire vége lett az előadásnak, hőmberként hagytuk el a „termet”. Nemrég jártunk a községben. Gyönyörű kis művelődési palotában játszottunk.

A falvak képével fejlődött, változott a színház is. Csak egy példa: a nyekergő tangóharmonika helyett ma szmokingba öltözött

zenészek keze alatt csendül fel a muzsika. Köztük van Patai Kató is, aki 2300 előadást muzsikált végig 7 millió 900 ezer néző előtt.

Novotny Pál kilenc éve a színház díszítője, s 34 éve van a pályán.

— Nekünk nagyon könnyű volt akkoriban — kezdi, s a családok tekintetekre válaszol. — Hát persze! Volt néhány sima fal, 12 autoreflektor, egy agregátor és két kuffer.

Hogy ma mi van, arról nem szól, hisz a közönség látja, amint külön műszaki kocsit szállítja a rengeteg díszletet, világító-felszerelést. A kezdet kezdetén egy díszletező is luxus volt, ma 4–5 műszaki dolgozó — a természetes.

— Emlékszem egy nehéz napra, — s már meséli is a történetét. — A nyugtalan boldogság című operettet játszottuk. Az utolsó felvonás fináléja alatt leszakadt a színpad. Egyik felét téglákkal felpolcoltuk, a másik sarkot egy kollegiámmal a hátunkon tartottuk. Mégis befejeztük az előadást. Gyakran voltak ilyes napjaink is — folytatja. — Békés környékén 12 hely közül 2 teremben fűtöttek.

Csak hallgatni kell az agregátorról szóló „rémmesét” hogy igazán értékelni tudjuk a Fehér akácok tengeri viharát.

★

— Beszálltunk a kocsiba, egy ember közben rakta a kellékeket és a kosztümöket, magára húzta az ajtót, s indultunk. Berényi Ottó, a színház táncoskomikusa veleszületett humorérzékkel mérlegeli a múltat. — A kiszállás után szintén szigorú sorrendben történt, persze fordítva.

Nyolc éve a színház tagja. Nem is tudja megszámolni hány szerepet játszott, s hány helyen!

★

Előfordult az is — meséli tovább —, hogy a Liliomfi lakoma-jeletében váratlan vendégünk érkezett egy nagy komondor személyében, „aki” felugrott a színpadra, megette a szaláminkat és lefeküdt melegedni a rivaldához. A legkedvesebb emléke talán mégis az a 8 éves kislány, aki csöveskukoricát lopott neki, hogy jegy nélkül becséppesse a nézőtérre.

★

Szántó Margit olyan tagja a színháznak, aki kezdéskor elsőnek írta alá a szerződést. A komika most komoly dolgokról beszél.

— Mit jelent nekem a 10 esztendő? Azt, hogy ha Répcelakon, Simaságon, vagy Toronyban lenézek a színpadról, ismerős arcokat látok mindenütt. Azt jelenti ez az évtized, hogy az öltözőkben meleg, rend és virág fogad, s megkérdezik tőlem, hogy az ablakra milyen függőnyt vegyenek.

A közönségről beszél, amely mindenhol más és mégis ugyanaz. A paraszasszonyról, aki amikor Szántó Margit egy munkásszöveg után intrikust játszott, bement hozzá az öltözőbe és azt mondta: „Szegvéllye magát! Maga a múltkor olyan jó volt, hogyan tudott ilyen rövid idő alatt így megváltozni?”

Végül — mondja a művész — hadi köszönjem meg a Vas megyei vezetőknek és a közönségnek azt az elismerést és szeretetet, amelyet színházunk iránt tanusztanak. Mi erre jó előadásokkal igyekszünk és tudunk csak válaszolni.

★

A tíz esztendő csak egy határkő a színház életében. A pillanatnyi megállás, az emlékek visszapergése azonban jó arra, hogy felvilántsuk: innen indultak, itt vannak, s sejtessük a jövő képét, amely minden forró siker után világosabb, derésebb lesz.

Sz. E.

Vas Népe 1960. szeptember 25. 4. o.

A kaposvári Csiky Gergely Színház Mesél a bécsi erdő című előadása a Művelődési és Sportházban, 1964

A veszprémi Petőfi Színház Egy vasárnap New Yorkban című előadása a Művelődési és Sportházban, 1964

A kaposvári Csiky Gergely Színház Kálmán Imre Az ördöglovas című előadása, 1965

A Budapesti Kis Színpad vendégjátéka a Művelődési és Sportházban

1966. évi április 12-én, kedden délután fél 6 órakor bérlet-
szünet, este fél 9 órakor szakszervezeti színházi bérlet.

Marc Camelotti:

Leszállás Párizsban

Boeing-Boeing

Vígjáték 2 részben

Díszlet, jelmez

Vogel Eric

Rendezőasszisztens

Csatay Ibolya

Szereplők

Robert

Kabos László

Bernard

Gálesiky János

Berthe

Csala Zsuzsa

Judith

Géczy Dorottya

Janet

Vass Mari

Jacqueline

Felföldi Anikó

RENDEZTE:

Kalmár Tibor

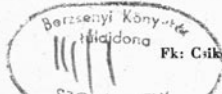
Csak 16 éven felülieknek!

Jegyelővétel: a Központi Jegyelővételi Irodában (Savaria út 4. szám.
Telefon: 25-79) és az üzemi közönségszervezőknél.

Pénztári órák: délután 2 órától este 6 óráig.

Az előadásokat pontosan kezdjük.

Későn érkezők csak a szünetben foglalhatják el helyüket.

Fk: Csikós Józsefné 66 1444 VSZ 3000 db G

A BUDAPESTI VIDÁM SZINPAD
vendégjátéka

A MŰVELŐDÉSI ÉS SPORTHÁZBAN

1968. október 21-én, hétfőn délután fél 6 és este fél 9 órakor (Márkus Emilia bérlet)

ÁLOM AZ ÁLLAMBAN

Csodaváró kabaré

ÍRTA:

Róna Tibor, Litványi Károly, Romhányi József, Szántó Jenő

Szereplők:

**Kabos László
Kibédi Ervin
Lorán Lenke
Horváth Tivadar
Faragó Vera
Forgács László
Gálcsiky János
Holló Eszter
Járay Katalin
Komlós András
Kósa András
Viola Mihály
Zentai Ferenc**

Díszlet–jelmez:

Vogel Eric

Zenét szerelte
és összeállította:

Ullmann Ottó

Zenei vezető:

Ötvös Marcell

Rendezte:

Horváth Tivadar

Jegyek válthatók a Központi Jegyelvételi Irodában (Savaria út 4. sz. Tel.: 12-579) és az üzemi közönség szervezőknél

A SZEGEDI NEMZETI SZÍNHÁZ

ELŐADÁSAI A MŰVELŐDÉSI ÉS SPORTHÁZBAN

1971. május 4-től 12-ig

4-én este 7 órákor
(Márkus Emilia bérlet)
és
5-én este 7 órákor

G. Hauptmann:
NAPLEMENTE ELŐTT
színmű

Móricz Zsigmond:
NEM ÉLHETEK MUZSIKASZÓ NÉLKÜL
vigjáték

6-án és 7-én
este 7 órákor

8-án este 7 órákor
(Somlay Artúr bérlet)
9-én du. 3 órákor
9-én este 7 órákor
(Márkus Emilia bérlet)

Lehár Ferenc:
LUXEMBURG GRÓFJA
nagyoperett

Verdi:
TRUBADUR
opera

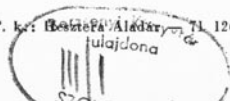
10-én este 7 órákor

11-én este 7 órákor
(Márkus Emilia bérlet)
12-én este 7 órákor
(Somlay Artúr bérlet)

G. B. Shaw:
CANDIDA
vigjáték

Jegyek válthatók a Központi Jegyelővételi Irodában (Savaria út 4., telefon 12-579.) és az üzemi közönség szervezőknél.

P. k.: Beszélgetés Aláírás, 11. 1266 VSZ 10 000 pld

Megállapodás az ország első színházával

Erdemes — és addig minden bizonnyal példa nélküli álló — szerződést kötöttek csütörtökön délelőtt Szombathelyen. Egyik részről dr. Gonda György, Vas megye Tanácsának elnöke és Gyűrűz János, Szombathely város Tanácsának elnöke, a másik fél részéről Marton Endre igazgató-tőrendező írta alá az együttműködési megállapodást, amely megvénk, megyezékhelyünk és a budapesti Nemzeti Színház között létrejött. Közös céljuk lényegében az, hogy felkutatassák és sokoldalúan fel is használják azokat a lehetőségeket, amelyek a közműveltség gyarapítását a színházkultúra fejlesztését, a művészek és a közönség kapcsolatának erősítését szolgálhatják.

A törekvések nem véletlenül találkoztak, hiszen az önálló színházat tartóan nélküli Vas megye vezetői huzamos ideje keresnek olyan partnereket, akiknek a segítségével gazdagíthatnák, színesíthetnék megvénk színházi életét, a budapesti Nemzeti Színház pedig ezen a téren is szélesíteni kívánja kapcsolatait a közönséggel, s épp ezért keresi az alkalmat, hogy minél jobban megismerhesse Vas megye és Szombathely viszonyait kulturális igényeit.

A szökevény, de tartalmában annál többet mondó együttműködési megállapo-

dás jegyében az ország első színházának művészei a jövőben rendszeresen tartanak előadásokat Szombathelyen a Művelődési és Sportházban, Bekapcsolódik a társulat a Savaria Ünnepi Napok rendezvényeibe, a nagy társadalmi és politikai események megünneplésébe, s fellépések után szívesen találkoznak a művészek a vállalatok, üzemek dolgozóival is. Kötelezettséget vállalt a Nemzeti Színház arra, hogy üzemeink közművelődési ta-

nácsának, a szocialista brigádok képviselőinek lehetővé teszi, hogy megismerjék a színház belső életét, színház történeti hagyományait. A szombathelyi Színházbarátok Klubjának szervezeten Budapestre látogató tagjai kedvezményt kapnak a Nemzetiben, itthoni színházi évadunk nyitányát pedig a Nemzeti Színház egyhetes vendégjátéka jelenti majd. A megállapodás aláírásakor Marton Endre igazgató-tőrendező elmondta, hogy el-

ső alkalommal az október 4-ét követő héten láthatjuk a *Bánk Bánt*, majd a *Magyar Elektra*, és a *Karnyóné* a lehető legjobb szerepeltetésben. Novemberre a folyóiratokból és tévéből is jól ismert *Egy péntek jegyzőkönyve* című izgalmas, modern szovjet drámát látható, tavasszal pedig feltételezhetően tanúi lehetünk a *Csongor és Tünde* új bemutatójának, csupa kirobbanó tehetségű fiatal közreműködésével.

A helyi feltételek megteremtése természetesen Vas megye és Szombathely dolga, ám a tapasztalatok szerint megbíróztunk már nehezebb feladatokkal is!

— kulesár —

Vas Népe 1976. április 30. 1. o.

Szeged zárja az évadot Szombathelyen

Együttműködési megállapodást írtak alá

Az első igazi nyári naphoz „igazodva” forró sikerrel kezdte meg hetedik vendégszereplését vasárnap este Szombathelyen, a Művelődési és Sportházban, a Szegedi Nemzeti Színház, amelynek igazgatója és vezető színészei tegnap délelőtt egy reflektorfényen kívüli, de nagyon fontos „rendezvényen” vettek részt. A városi tanács hétvégi házában együttműködési szerződést írt alá a Szegedi Nemzeti Színház, a Szakszervezetek Vas megyei Tanácsa és a Művelődési és Sportház.

A színház megjelent vezetőit és művészeit Magyar Gyula, az SZMT vezető titkára köszöntötte, s elmondta, hogy Szombathely, Vas megye mindig szeretettel várja a csak kilométerekben távoli szegedi együttest, amely immár hetedik éve tölt egy hetet Szombathelyen. Az együttműködési megállapodás a záloga annak, hogy a következő években is rendszeresen élvezzük a szegediek egy hetes vendégjátékát: ahogy a Budapesti Nemzeti Színház nyitja, úgy a Szegedi Nemzeti Színház zárja az évadot ezentúl Szombathelyen.

Milkó István, a szombathelyi városi tanács művelődésügyi osztályának vezetője annak a reménynek adott hangot, hogy a majdan felépülő szombathelyi színházteremben is fogadhatja a város a szegedi társulatot, amelynek az eddigiekhez hasonló siker

sikert, kellemes itt-tartózkodást kívánt.

Giricz Matyas a szegedi színház igazgatója elmondta, hogy az együttműködési megállapodás biztosítéka a rendszeres vendégjátéknak, amelynek szívesen tesznek eleget. Megköszönte azt, hogy a város közművelődésében helyet, feladatot kap a szegedi színház. Ők is harmonikusnak érzik a színház és a szombathelyi közönség kapcsolatát, jó a kettő „együttjárás”, a művész-munkás találkozók jó hangulata mindig méltón pecsételi meg az évadot. Végül megköszönte a vasi és a szombathelyi vezetőknek azt a szeretetet és gondoskádást, amellyel a szegediek mindenkor fogadják.

Az aláírt együttműködési megállapodás célja, hogy mindkét fél az eddigieknél jobban kihasználja a kulturális nevelésben együttesen meglévő adottságokat és lehetőségeket, különös tekintettel a munkásművelődés fejlesztésére, a munkás-művész találkozók és kapcsolatok rendszeres ápolására, a szabad idő tartalmas felhasználására, a közönség kulturális igényeinek megismerésére és kielégítésére. A megállapodás többek között tartalmazza azt is, hogy a szombathelyi üzemek szervezeten Szegedre látogató dolgozói kedvezményesen tekinthetik meg az ottani színházi előadásokat.

(szakály)

A Szegedi Nemzeti Színház nevében Giricz Matyas igazgató-főrendező, a Vas megyeiek nevében Magyar Gyula, az SZMT vezető titkára és Babos Sándor, a Művelődési és Sportház igazgatója írták alá az együttműködési szerződést.

Vas Népe 1976. július 22. 5. o.

Színházi élet a megyeszékhelyen

Ma már költői a kérdés: lehet-e színházi élet egy olyan városban, ahol nincs állandó társulat, de mégiscsak színházépület sem? Szombathely, illetve a Művelődési és Sportház nem éppen színházi előadásokhoz tervezett épülete évek óta igazolják: igen, lehet!

Bizonyításképp mindezekelőtt egy kis statisztika: tavaly 245 ezren fordultak meg a Művelődési és Sportházban, ebből 51 ezer színházlátogató volt, a nyári opera- és színházi bemutatókat 4500-an nézték meg. Egy-egy alkalommal átlag ezren ültek a nézőtérre, s annak ellenére, hogy az idei évadban az általános iskolák felső tagozatosai részére nem tudtak bérletet indítani — a színházak nem megfelelő műsora miatt —, csaknem ezerral emelkedett az előző évadhoz képest a bérlettulajdonosok száma: 9648 bérletet váltottak. Mondhatjuk, hogy minden nyolcadik szombathelyi lakos rendszeres színházlátogató!

Babos Sándor, a Művelődési és Sportház igazgatója három dolgot említ a színházi élet megteremtésére, meghonosodására:

— Évről évre javul a kapcsolatunk a rendszeresen vendég szereplő színházakkal. A Kulturális Minisztérium állásfoglalása értelmében rendszeresen nálunk tájolt Győr, Veszprém és az Állami Déryné Színház, alkalmanként fogadjuk Kaposvárt és az Állami Bábszínházat, de bérletrendszerünk oszlopa a két Nemzeti Színház, a budapesti és a szegedi, illetve a megyei tanács és SZMT által velük kötött együttműködési szerződés. Sokat jelent az, hogy a budapesti Nemzeti Színház színvonalas produkciói nyitják az évadot, amelyet a szegedi Nemzeti Színház ugyancsak egyhetes szombathelyi vendég szereplése zár...

A második helyen — a

színház megszerettetésében — a közönségszervezőket említi. A nagyzemektől kezdve a legkisebbig 160–170 közönségszervező segítségével tartják a kapcsolatot. Két éve rendszeresen és időben összehívják őket, tájékoztatják a várható programokról, nem egy esetben maguk a vendég szereplő színházak adják első kézből az információt, s a szervező-tájékoztató munkát műsorfűzet kiadásával is segítik. A színházzal nem rendelkező városok közül Nyíregyháza kivételével egyedül Szombathely, illetve két itteni közönségszervező kapott legutóbb jutalmat a Kulturális Minisztériumtól: a REMIX-ből Horváth Józsefnek, az Ingalankezelő Vállalattól pedig Jáklai István. Ő a lakóbizottságokon keresztül még a lakóterületeken is lelkes propagandistája a színháznak.

— Sokat jelentett a harmadik, a Katona Józsefről elnevezett bérlet beindítása, ezt 980-an vették meg. S hogy mennyi múlik a közönségszervezőkön, hadd említsék egy példát: 1414 bérletet 12 munkahelyen vásároltak meg. S ott, ahol maguk a vezetők is színházbarátok, szívesen csatlakoznak a dolgozók. A Sabaria Cipőgyárban 171, a REMIX-nél 141, a Tanárképző Főiskolán 380, a pedagógusok szakszervezeténél 137, a Tanácsakadémián 70, a megyei tanácsban 64 bérletet vásároltak a dolgozók, illetve a diákok.

Az új bérletroszat meghirdetése anyagi erőfeszítést is követelt, ezt a szombathelyi városi tanács vállalta: plusz háromszázezer forintot adott az idei évadban a bérletekhez. S elég szerencsés volt a vendég szereplések időpontja is: minden hónapban, másfél hónapban volt egy-egy bérletes előadás. Sőt, a 11 bemutaton, illetve bérleten kívül a szegedi Nemzeti Színház tart két előadást, s májusban a budapesti Nem-

zeti Színház szintén két előadásban bemutatja Szombathelyen is a tv-ből és filmről (itt Prémium címmel játszott) ismert Gelman-darabot, az Egy ülés jegyzőkönyvé-t.

— A nyár is ígér újdonságot: a hagyományos operabemutatókon kívül prózát is láthat a közönség az Iseumban, illetve a házban, s Darvas Iván, Bessenyei Ferenc és Sinkovits Imre fellépésével két egyfelvonásost, a Tárlat az utcán-t, illetve a Bolyai életútját. S már megállapodtunk a budapesti Nemzeti Színházzal a jövő évad indulási programjában; a Csongor és Tündé-t három előadásban, s a Gamma sugarak hatása a százszorszépekre című darabot Bereks Kati főszereplésével mutatják be októberben. A Radnóti Irodalmi Színpaddal is megállapodtak már egy-egy produkcióban.

A Művészpresszó előadásai mindenkor jól egészítik ki a nagy színházi produkciókat: intímabb találkozást, ismerkedést tesznek lehetővé a művészekkel. Tavaly nyolc művészpresszós előadásban 2241-en voltak, az idén a galériára viszik fel a produkciókat: a Művészpresszó kinőtte a presszót. A körülményekhez, illetve az érdeklődéshez igazodva alkalmanként a nagyteremben, kör-színházszerűen is megtartják a Művészpresszó programját. Legközelebb február 14-én Bánffy György anyanyelvvél foglalkozó műsorát hallhatjuk a diákok a nagyteremben, a felnőttek a galérián. A meghívott művészek között szerepel Garas Dezső, Psota Irén, Sándor György és Hofi Géza.

A színházi évadnak még csak a közepén járunk, de mérlegeléstől nélkül is elmondhatjuk: állandó színház nélkül is „érik” a közönség, bővül a színházkedvelők táborra Szombathelyen.

Szakály Éva